Център на НПО
в Разград

Проект „ПРАВОСЪДИЕ БЛИЗО ДО ХОРАТА: втора фаза”

Изх. № Ц-35/27.02.2014г.

ДО
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ГРАД СОФИЯ

Относно: Годишна програма за дейността на Висшия съдебен съвет за 2014 година.

СТАНОВИЩЕ

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

От името на Сдружение „Център на НПО в Разград“ предлагам становище и предложения относно Годишна програма за дейността на Висшия съдебен съвет за 2014 година.

При анализ на Годишната програма на ВСС за периода ноември 2012г.-декември 2013г.[1] се установи, че ръководният орган постигна голяма част от заложените в документа основни цели и задачи. Според нас съществуват някои частично изпълнени и/или неизпълнени мерки за изпълнение на основните цели и задачи:

„3. Анализ на статистически данни за дейността на отделните органи на съдебната власт за 2011-2012 г. с оглед определяне на натовареността по щат, действителната натовареност и средната натовареност. Срок – 30.01.2013 год.”

Според нас **мярката по т. I, подт.3 е частично изпълнена**, защото на интернет-страницата на ВСС в рубрика „Съдебна статистика и регистри” е наличен документът „Аналитичен доклад на статистическите данни за натовареността на съдилищата в Република България за 2011г.”. Липсва анализ на статистическите данни за дейността на отделните органи на съдебната власт за 2012 година.

„6. Идентифициране и анализ на допълнителните фактори водещи до неравномерна натовареност на магистратите и предлагане на мерки за тяхното преодоляване. Срок – м. юни 2013 год.”

Според нас липсва подобен документ, публикуван на интернет-страницата на ВСС, поради което, считаме, че мярката е неизпълнена.

2. Изготвяне на средносрочна стратегия за човешките ресурси с активното участие на Гражданския съвет. Срок – 30.06.2013год.”

При работата на ВСС и Гражданския съвет, от създаването му до момента, не е обсъдена и приета средносрочна стратегия за човешките ресурси, поради което **мярката не е изпълнена**

[1] Рубрика „Годишна програма на ВСС”: http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

„6. Обсъждане на необходимостта от промени на Кодекса за етично поведение на българските магистрати във връзка с практиката на КПЕПК и свързаните с него Правила за организацията и дейността на комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт и Примерен образец на въпроси отговорите, на които следва да се съдържат в становищата, подготвяни от местните етични комисии при очертаване на нравствените качества на кандидатите . Срок до м. юни 2013г."

Мярката не е изпълнена. Кодексът за етично поведение на българските магистрати до момента не е претърпял изменения. Въпросът с етичното поведение и конфликт на интереси все още стои на дневен ред.

9. Извършване на ад-хок проверки, съвместно с Инспектората към ВСС, относно спазването на принципа за случайно разпределение на делата. Срок - постоянен

Мярката е частично изпълнена. Според нас не са извършени проверки на всички 350 органа на съдебната власт. Липсват публикувани доклади и актове на ИВСС на интернет-страницата на Инспектората, както и на ВСС.

10. Приемане на мерки по гражданско наблюдение относно спазването на принципа за случайното разпределение на делата и срочното постановяване на съдебните актове. Срок - м. март 2013 г.

Мярката е частично изпълнена. Граждански организации са включвани в работните групи за проверки относно спазването на принципа за случайното разпределение на делата при Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Софийския градски съд. Но до момента ВСС не е приела система за активно участие на граждански организации при проверки за всички 350 органа на съдебната власт. Висшият съдебен съвет не е обсъждала тема за утвърждаване Системата за гражданско наблюдение, прилагана от Центъра на НПО в Разград, която да бъде в подкрепа на Инспектората на ВСС и на ръководният орган.

1. Изследване/анализиране на дисциплинарната практика на ВСС при констатирани случаи на действие или бездействие, което нарушава престижа на съдебната власт, както и несъответствието на поведението на даден магистрат, с нормите за етично поведение, което може да се квалифицира като нарушение на етичните правила. Срок - март/април 2013 г

Подобна мярка според нас е неизпълнена. Случаят с Доклада на ВСС относно данни за нарушения и наличие на конфликт на интереси на дейността на бившия председател на ОС-Благоевград Красимир Аршинков е показателен при анализа на дисциплинарната практика на ВСС. Констатираме случаи на бездействие, въпреки, че изпратихме до ВСС сигнал за конфликт на интереси за Красимир Аршинков. В интернет-страницата липсва публикуван документ на анализ на дисциплинарната практика на ВСС.

5. Активно участие в съвместни работни групи с Министерството на правосъдието, разработка на материали и решения на ВСС, с оглед реализирането на електронно правосъдие.

Мярката е частично изпълнена. До момента не е реализирано електронното правосъдие.

8. Развитие на интернет-страницата на ВСС и органите на съдебната власт с оглед публичност и прозрачност , и в съответствие с очакванията на гражданското общество и издигане престижа на съдебната система:

а.Мониторинг и контрол на незабавното публикуване на съдебните актове на Интернет-страниците на съдилищата, съгласно чл. 64 от ЗСВ;

б. Обсъждане на унифициран модел за интернет-страница на съдилищата и прокуратурата;

Мерките по т.8 не са изпълнени. До момента не се случва нищо по темата за развитие на интернет-страниците на органите на съдебната власт. Не са предприети решителни действия за мониторинг и контрол на незабавното публикуване на съдебните актове на Интернет-страниците на съдилищата, съгласно чл. 64 от ЗСВ. Висшият съдебен съвет не е въвел унифициран модел за интернет-страница на съдилищата и прокуратурата;

Ние смятаме за важно и бихме подкрепили инициатива при приемане на Годишната програма за дейността на ВСС за 2014г. да се планират мерки във връзка с препоръките в Доклада по механизма за сътрудничество и оценка на Европейската комисия за напредъка на България (21.01.2014г.):

„Висшия съдебен съвет трябва да очертае в следващата годишна програма ясни правила, стандарти и контрол при назначенията в съдебната система, гаранции за независимото разпределение на делата и възможност Висшият съдебен съвет (ВСС) да реагира в случаи на политическа намеса. Правилата за назначенията трябва да се прилагат с по-голяма яснота и прозрачност. България ще трябва да утвърди набор от обективни стандарти за оценки и повишения, с акцент върху качествата, почтеността и прозрачността, както и да се въведе система за наблюдение и оценка на прилагането на тези стандарти при отчитане на спецификата на функциите на съдиите, прокурорите и следователи. В този процес трябва да бъдат привлечени професионални сдружения и други заинтересовани страни. Трябва да се осигурят гаранции за интегритета и прозрачността на системата за разпределение на делата в рамките на съдебната система чрез система за случайно разпределение, проверена от независими експерти. Необходими са общи правила за прилагане на системата, които да се прилагат за всички съдилища. Инспекторатът на ВСС трябва да действа по проактивен начин за насърчаване на интегритета и ефикасността на съдебната система. Освен това трябва да се установи ясна процедура ВСС да реагира публично в случаи на политическа намеса в съдебната система и прокуратурата. От ЕК посочват, че трябва да се актуализира стратегията за реформа на съдебната система, за да се даде насока и тласък на реформите. България трябва да изпълни плана за действие на прокуратурата и да го вкара в по-широка реформа на съдебната система. ВСС трябва да предприеме конкретни мерки за решаване на проблема с неравномерното натоварване между съдилищата и магистратите по обективен начин. Стратегията трябва да включва годишен доклад за напредъка от ВСС и поставянето на цели за следващата година, за да се увеличи прозрачността на процеса. Трябва да бъде осигурен и достъп до участие на всички значими неправителствени организации и професионални организации при определянето и наблюдението на стратегиите за реформи. ЕК отбелязва, че трябва да бъдат установени и ясни процедури, стандарти и санкции, които да осигурят последователни дисциплинарни решения. Трябва да бъдат затворени и вратичките при ефективното изпълнение на съдебните решения, като например възможностите за укриване и избягване на присъда или неприлагане на финансови санкции, определени в съда. Постигнете конкретен напредък по електронното правосъдие като средство за подобряване на ефективността, прозрачността и последователността на съдебния процес. По отношение на корупцията ЕК препоръчва една единствена

институция да бъде натоварена със задачата да координира борбата срещу корупцията, за да подпомага и координира усилията в различните сектори. ЕК съветва България да предприеме и стъпки за намаляване на риска от корупция при процедури за обществени поръчки, като ги направи по-прости и по-прозрачни. Освен това трябва да се прегледат процедурите за конфликт на интереси, така че да се гарантира тяхната ефективност и безпристрастност, както и надеждността на механизма за санкциониране. Във връзка с борбата с организираната престъпност ЕК съветва България да изготви и приложи екшън план, позовавайки се на дългоочаквания независим и обширен анализ на провалилите се дела, придружен от програма с конкретни мерки, отнасящи се към всички аспекти и фази на правоприлагането и съдебната система. Особено внимание трябва да се обърне и на проблема с високопоставени обвиняеми, изчезващи преди съдебното решение, като ясно бъде посочена отговорността за всякакви провали. Трябва да се развие и ясна политика по отношение на връзката между Държавната агенция за национална сигурност (ДАНС) и органите, занимаващи се с организираната престъпност в други държави-членки. Освен това трябва да се гарантира, че Специализираният съд за организирана престъпност и прикачената към него прокуратура могат да се концентрират върху случаите, които са от обществена значимост. Трябва да се осигури и необходимото сътрудничество между Комисията за конфискация на активи и съответните правоприлагащи институции. Да се извърши независима оценка на новия закон за конфискация на активи и ефекта му до лятото на 2014."[2]

Центърът на НПО в Разград при осъществяването на гражданско наблюдение на дейността на съда от 2004г. има своята експертиза и препоръки за подобряване на съдебната система. Предлагам на Вашето внимание да бъдат обсъдени и включени в Годишната програма на ВСС за 2014г. следните мерки за изпълнение:

По темата за разпределение на постъпилите съдебни дела на принципа на случайния подбор чрез електронна програма. Публикуване на съдебните актове на електронните страници на съдилищата:

1. Организиране на независима експертиза от външни специалисти, които да оценят всички използвани в момента програмни продукти за електронен жребий. Експертизата трябва да анализира сключените договори за финансиране, договорите за дарения, финансовата му стойност, обхвата на приложението му, разходите за ползването на програмата във вид на допълнителни такси и общият ефект.[3]
2. ВСС да осигури пълна съвместимост на общата програма за случайно разпределение на съдебни дела с програмите на съдебно деловодство (регистратура), за да се подобри интегритета, избегнат грешки и рискове от манипулация.
3. Създаване на правила и унифициран стандарт за формата на публикуваните съдебните актове и определяне на конкретни данни, които трябва да бъдат заличени в тях.

[2] Вж Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка – 22 Януари 2014, раздел 3. „Заключения и препоръки": http://www.europe.bg/htmls/page.php?id=43830&category=223&translation=bg

[3] Вж Анализ на прилагането на принципа на случайния подбор при разпределението на съдебни дела, с.2: http://watch.ngo-rz.org/bg/catalog/category4/item31.html

4. Приемане на решение да задължи горестоящите административни ръководители да извършват допълнителни проверки относно спазването на принципа за случайно разпределение на делата на всеки 6 (шест) месеца, съобразно правомощията им по чл.86, ал.1, т.1 и т.6 и чл.106, ал.1, т.1 и т.6 от ЗСВ.[4]
5. Приемане на решение да задължи горестоящите административни ръководители да проверяват всеки месец електронния архив за предходния месец на нисшестоящите звена.
6. Приемане на решение и да задължи горестоящите административни ръководители да информират периодично (например на три месеца) горестоящия ръководител и ВСС за констатациите от проверките.
7. ВСС и Инспекторатът към ВСС да приемат план за проверки на всички нива в съдилищата до края на 2014г. Проверката да се планира по апелативни райони, за да се балансират ресурсите и да има предвидимост.

По темата за етичното поведение и наличие на конфликти на интереси на съдии, прокурори и съдебни заседатели.

1. Публикуване на декларациите за конфликт на интереси на страниците на всички съдилища и прокуратури. Смятаме за важно ВСС и „трима големи“[5] да дадат първи пример и публикуват своите декларации.
2. ВСС и Инспекторатът към ВСС да организират ревизия в органите на прокуратурата от апелативно до районно ниво, като се включат Националната следствена служба, военните прокуратури и новосъздадените две специализирани прокуратури.
3. ИВСС да организира всеобхватни проверки на всички нива в съда и прокуратурата до края на 2014г., които да завършат с реалистични доклади, които да се публикуват на интернет-страницата на ИВСС. Очакваме дейността на Инспектората да дисциплинира видимо всички съдебни органи на всички нива, за да не се налага отново Главният прокурор да предлага нови наказания за провинили се ръководители.
4. Магистратите да вписват в декларациите си по ЗПУКИ размера на взетите от тях заеми, както и имената на кредитните институции или на частните заемодатели, осъществили финансирането.
5. Да се въведе софтуер, който позволява декларациите по ЗПУКИ на отделните магистрати да бъдат открити, като в търсачката се вписва конкретно име.
6. Съдии, съдебни заседатели и служители да не могат да работят в един съд, ако имат родствени отношения помежду си, живеят в съжителство, свързани са с бизнес отношения или имат други зависимости.
7. Да не работят в един съдебен окръг съпрузи и роднини по права линия, по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство до трета степен, хора

[4] Виж Анализ на обобщените резултати относно случайното разпределение на делата в Апелативен район – Пловдив, 01.01.2012г. – 01.11.2012г., http://www.inspectoratvss.bg/bg/page/16

[5] Председателят на ВАС, Председателят на ВКС, Главният прокурор.

във фактическо съжителство, свързани лица, икономически или други обвързващи отношения.

8. Всички съдилища да публикуват в отделни рубрики в интернет-страниците си информация за състава и дейността на Комисиите по професионална етика съгласно КЕПБМ.

По темата за отчетност, публичност и прозрачност на съда.

1. Висшият съдебен съвет да преразгледа и утвърди нови правила за избор на обслужваща банка на органите в съдебната система.
2. Висшият съдебен съвет да планира ефективни мерки за оптимизиране броя на съдебните органи – нова съдебната география. Закриване на малки съдилища и прокуратури, които са в радиус до 30 км от съдилищата в областните центрове.
3. ВСС да разработи програмно ориентиран бюджет за 2015г., който да консултира с Гражданския съвет. Да се финансират само ефективни дейности, които водят до реформи и повишаване качеството на правораздаването.
4. Административните ръководители в съдебната система да публикуват на интернет-страницата на всеки съд договора с банката, която го обслужва.
5. Приемане на стандарт за унифициране на интернет-страниците на съдилищата и прокуратурите за цялата страна, според спецификата на институцията.
6. В интернет-страниците на всички съдилища да се създадат чуждоезикови и звукови версии.
7. В интернет-страниците на съдилищата да има рубрики с информация за раздел II от Закона за държавните такси, който указва реда и начина за освобождаване от държавни такси.
8. Всички съдилища да публикуват в отделни рубрики в интернет-страниците си информация за състава и дейността на Комисиите по професионална етика съгласно КЕПБМ.
9. За да се повиши информираността на обществото по отношение работата на съда, да публикуват регулярно прессъобщения, свързани с делата с висок обществен интерес и други важни инициативи на съда

По темата за подбор и дейност на съдебните заседатели.

1. Списъкът на съдебните заседатели да бъде публикуван на интернет-страницата на всеки съд.
2. Подборът на кандидати за съдебни заседатели да бъде уреден в Закона за съдебната власт, като се прекрати съществуващата практика, те да бъдат предлагани от общинските съвети.
3. Съдебните заседатели да бъдат включени сред лицата, задължени по чл.3 от ЗПУКИ.
4. Да се въведе забрана държавни и общински служители да бъдат избирани за съдебни заседатели.

5. Съдебните заседатели да подават задължително декларации, които да се публикуват на интернет-страницата на съда.

По темата за гражданско участие в реформите в съдебната система

1. ВСС да публикува всички приети решения с приложенията на интернет-страницата си;
2. ВСС да организира обществени срещи с гражданите в Северна и Южна България;
3. Инспекторатът към ВСС да публикува пълния текст на всички свои актове от проверки;
4. Да се предават в реално време (online) заседанията на ВСС и неговите комисии;
5. Засилване ролята на Гражданския съвет и предаване online на заседанията;
6. Институционализиране на граждански наблюдател в съдебната система;

27 февруари 2014г.

Град Разград

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Георги Милков

Центърът на НПО в Разград разработва и прилага пилотни програми в подкрепа на съдебната реформа от 2004г. До момента са осъществени седем проекта за гражданско наблюдение на съда и укрепване на съдебната система в България. В момента реализира проект „Правосъдие близо до хората: втора фаза", подкрепен от Фондация „Америка за България". Главната цел на проекта е да подобри отчетността, прозрачността и етиката в съдебната система в България чрез механизъм за успешно гражданско наблюдение на съда на национално ниво. Центърът на НПО в Разград създаде през 2007г. Национална НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда в България, в която участват над 65 неправителствени организации: www.watch.ngo-rz.org

AMERICA FOR BULGARIA FOUNDATION
Фондация Америка за България

С подкрепата на Фондация „Америка за България"

Фондация „Америка за България" подпомага развитието и растежа на динамичен частен сектор в полза на свободна и демократична България. Основана през 2008 година, Фондацията е наследник на Българо-американския инвестиционен фонд, създаден от Правителството на САЩ чрез Американската агенция за международно развитие. Грантовете, които Фондация „Америка за България" предоставя, продължават отношенията на доброжелателство и приятелство между народите на САЩ и България.